

A C T A

Corresponent a la sessió ordinària del Consell Científic Assessor del Consorti del Parc Natural de la Serra de Collserola

Acta núm.: 19

Data: 29 de maig de 2024

Caràcter: ordinària

Hora d'inici: 10:10 hores

Hora de finalització: 12:12 hores

Videoconferència i sala de reunions de la seu del Serveis Tècnics del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola (Ctra. de l'Església, 92, 08017 Barcelona).

ASSISTENTS:

Presidència

- **Joan Vilamú Viñas**, Servei de Medi Natural i Territori - Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola

Vicepresidència

- **Santiago Sabaté Jorba**, CREA - Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

Vocalies

- **Marisol Felip Benach**, UB Universitat de Barcelona - Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals
- **Josep Germain Otzet**, ICHN - Institució Catalana d'Història Natural / Consell de Protecció de la Natura
- **Antonio Gómez Bolea**, UB - Universitat de Barcelona
- **Maria Teresa Mas Serra**, UPC - Universitat Politècnica de Catalunya, Escola d'Enginyeria Agroalimentària i de Biosistemes de Barcelona
- **Robert Savé Montserrat**, IRTA - Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries

Secretaria

- **Antoni Puigarnau Puigarnau**, Servei d'Administració i Contractació - Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola

Altres persones assistents:

- **John P. Cahill**, Servei de Medi Natural i Territori – Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola
- **Marta Doñoro Moya**, Servei d'Ús Públic, Divulgació i Educació Ambiental - Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola
- **Immaculada Joseph Munné**, Servei d'Administració i Contractació – Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

0. Benvinguda.

El president dona la benvinguda a totes les persones assistents i manifesta, d'acord amb el secretari, que existeix quòrum per a la celebració de la sessió ordinària del Consell Científic Assessor; per tant, es declara oberta la sessió.

A continuació, es procedeix a iniciar l'examen dels punts que configuren l'ordre del dia.

1. Aprovació de l'acta corresponent a la sessió de 23 de novembre de 2023 (número 18).

El president demana a les persones membres del Consell si estan d'acord amb el contingut de l'acta citada.

El Consell Científic Assessor acorda per unanimitat aprovar l'acta de la sessió anterior celebrada el passat 23 de novembre de 2023 (núm. 18).

El senyor Joan Vilamú fa un apunt referit als senglars: detalla que al tancament de l'exercici de 2023 constava un cens de 594 exemplars capturats, la qual cosa suposa un descens respecte a l'exercici anterior. Considera que la sequera hi ha influït molt, també canvis al disseny de contenidors.

El senyor John P. Cahill explica que el Consorci forma part de les taules participatives corresponents al Pla estratègic per a la gestió del conflicte del porc senglar a l'àmbit de Collserola, impulsades pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya.

En senyor Santiago Sabaté demana si la davallada s'ha donat en altres llocs.

El senyor Cahill afirma que ha estat general.

El senyor Antonio Gómez s'interessa per la presència del cabirol al Parc Natural de Collserola.

El senyor Vilamú ho confirma.

2. Informe del Consorci sobre el Pla Director Urbanístic Metropolità (PDUM).

El senyor Joan Vilamú explica que prèviament a la sessió s'ha compartit l'informe, emès en data 8 de maig de 2024.

El senyor John P. Cahill detalla que en relació amb la interpretació del règim urbanístic del sòl, que al mapa base del planejament vigent que figura al visor cartogràfic habilitat en internet per poder informar-se del Pla (<https://smartcity.amb.cat/portaldpu/propostes/REUS>), s'indica la data del plànol de planejament vigent com a gener del 2021, amb el qual no hi queden reflectides en l'àmbit de Collserola les modificacions derivades del planejament actual segons la MPGMCo.

El Pla considera que el Parc Natural de la Serra de Collserola, malgrat formar part de la Xarxa Natura 2000, i ser ENPE des de 2010, ha de tenir la consideració de Zona i, per tant, s'ha de produir una modificació de qualificació urbanística, consolidada en les aprovacions del PEPNat i de la MPGMCo del 2021. Precisament una incorporació d'aquest planejament fou la qualificació de la majoria del parc amb una sola qualificació 29co (sistema Parc forestal de Collserola).

A la disposició transitòria setzena de la normativa del PDUM, en relació amb el Parc Natural de la Serra de Collserola, s'indica a més que:

Mentre no s'aprovi el POUMet (Pla d'ordenació urbanística metropolità), els terrenys inclosos al Parc Natural de la Serra de Collserola es continuen regint pel Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola, aprovat per acord de Govern de 6 d'abril de 2021 i per la Modificació puntual del Pla general metropolità en l'àmbit del Parc Natural de la Serra de Collserola de Barcelona, en tot allò que no hagi estat modificat expressament per aquest PDUM.

D'acord amb l'anterior, l'informe del Consorci sobre el PDUM considera que caldria que prevalgués per defecte la normativa del PEPNat i de la MPGMCo al seu àmbit d'aplicació, admetent-se la normativa del PDUM només en cas de resultar més restrictiva des del punt de vista de garantia ecològica i ambiental. Pel que fa a la nova normativa que proposa el PDUM en relació amb les qualificacions de sòl dins de l'àmbit del Parc Natural de la Serra de Collserola, es considera que en cas de possible conflicte derivat d'un menor grau de restricció ecològica i ambiental, aleshores és necessari que hi prevalgui la normativa més restrictiva, essent aquesta a priori la pròpia de la MPGMCo, atès que es tracta d'una normativa també força recent, redactada en paral·lel al PEPNat i alineada amb els seus objectius.

Amb això, val a dir que al seu article 139, de disposicions generals per a les masies i les cases rurals, el PDUM sí que incorpora com a determinació pròpia el catàleg de masies vigent del Parc Natural de la Serra de Collserola.

Cal subratllar la importància d'una necessària coherència envers l'Espai funcional del PEPNat sobretot tenint en compte que aquest àmbit, majoritàriament, no ha estat objecte d'una corresponent modificació urbanística per la MPGMCo, a diferència de l'àmbit interior del propi Parc Natural i, per tant, encara hi manquen ajusts en les qualificacions del sòl per poder garantir el ple assoliment dels objectius del propi PEPNat.

L'informe valora positivament el fet que amb la proposta del PDUM passen a classificar-se com a sòl no urbanitzable diverses zones destacables d'alt valor biòtic on es localitzen hàbitats d'interès comunitari (HIC) prioritaris, entre les quals figuren l'espai situat entre el límit de Collserola i la serra de Galliners, al llarg de la riera de Rubí, que a més és una zona amb una funció de connectivitat ecològica entre aquestes dues serres.

El senyor Josep Germain expressa la seva sorpresa pel que fa a que aquest document no reculli la versió que afecta al Parc Natural de Collserola en relació al mapa base del planejament vigent. Afegeix un comentari crític pel que fa als espais funcionals de Molins de Rei.

El senyor Cahill aclareix que pel que fa a l'espai funcional de Molins de Rei, l'aprovació de les actuacions urbanístiques a què refereix són anteriors a l'aprovació del PEPNat i precisa que actualment als tràmits d'avaluació ambiental s'assumeix el criteri ambiental malgrat el caràcter no vinculant de l'espai funcional.

En aquest sentit, el senyor Germain explica la seva experiència en el procés de redacció del pla especial sobre el Centre Direccional de Cerdanyola del Vallès, en el decurs del qual constata diversos canvis i evolucions del document en funció de les pressions rebudes. En aquest sentit anima a què des de la posició de defensa del Parc de Collserola es pressioni el que calgui.

Afegeix un exemple de discriminació del tracte que rep la protecció dels espais naturals per part dels polítics: el pla d'activació econòmica del delta del Llobregat es tramita en un any, el pla de protecció trigà vint anys.

La senyora Marisol Felip pregunta fins a quin punt és important el que pugui opinar el Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola.

El senyor Vilamú respon dient que en aquest informe s'han fet un seguit de recomanacions i consideracions, a partir de les quals caldrà veure el retorn i fer el pertinent seguiment.

El senyor Robert Savé explica que fa uns anys era impensable un escenari de sequera com l'actual, cal tenir clar que l'únic objectiu és el Parc: que té les hectàrees que té i, per tant, ja no s'hi poden encabir més elements. Explicita el cas del Penedès en què mentre la població de senglars ha disminuït la de cabirols ha incrementat. Conclou dient que cal defensar el Parc i, en aquest sentit, emetre els informes que calgui.

La senyora Felip afegeix que les rieres estan seques i constata que només baixa aigua quan plou.

El senyor Germain afirma que aquest pla director podria ser una bona eina i una aposta potent per connectors de natura: per impulsar la via verda Sant Llorenç-Collserola, el parc del Besòs i el del Llobregat.

El senyor Antonio Gómez té la sensació que es fan servir metodologies antigues i eines obsoletes en un entorn de canvis constants que requereixen eines noves i normatives noves, que permetin adaptacions cada sis mesos.

La senyora Felip afegeix que la gestió ha de ser més ràpida.

El senyor Germain exposa que el Pla Territorial Metropolità no es compleix, és necessari desenvolupar-lo amb altres plans.

Afirma que cal posar l'accent als resultats, fent servir les eines que calgui per part dels especialistes en aquests àmbits.

El senyor Savé intervé dient que l'any passat es patia pels incendis, ara per les paparres vinculades als cérvols,...En fi, de tot plegat en deriva la idea que els models de treball han de canviar.

En aquest sentit, el senyor Germain aporta l'exemple que els plans de protecció anglesos tenen només 40 pàgines.

El senyor Cahill opina que l'essencial són les qualificacions urbanístiques. Consta que al Parc Natural de Collserola hi ha qualificacions urbanístiques vigents, que no es recullen al PDUM.

El senyor Germain exposa que les zones urbanitzades es tracten igual i amb els mateixos estàndards que els espais naturals. Així, és evident que Valldoreix no es pot tractar igual que l'edifici on s'ubica la seu del Consorci o qualsevol indret de l'interior del Parc. Cita l'exemple de la il·luminació.

El senyor Savé té clar que en plantejar la il·luminació de Sant Cugat del Vallès la prioritat ha de ser el Parc de Collserola, per exemple.

El senyor Cahill exposa que des de l'aprovació pel PEPNat s'ha produït un rellevant increment de la petició d'informes a la zona d'espai funcional. Detalla que s'incideix en els aspectes de protecció lumínica i pel que fa als ocells en relació als acabats. S'efectua clarament una interpretació diferent respecte a la trama urbana.

El senyor Vilamú recorda que al Parc Natural de Collserola s'ubiquen barris i urbanitzacions, algunes de les quals tenen la consideració de legals i d'altres d'ERES.

En aquest punt, el senyor Germain cita el cas dels arranjaments d'edificis fora d'ordenació al cap de Creus.

El senyor Vilamú cita, a tall d'exemple, superfícies recuperades com a sòl forestal al turó d'en Quirze, a Sol i Aire, al torrent d'en Tapioles o a la Salut.

La senyora Felip s'interessa pel cas de la Sànsen.

El senyor Cahill respon dient que al PDUM es manté com a sòl industrial. Explica que l'anterior propietari té l'obligació de desmuntar la cinta transportadora.

El senyor Savé subratlla la contradicció d'una reserva de sòl industrial potencialment actiu dins d'un Parc Natural.

El senyor Germain demana que des de l'òrgan rector del Parc se sigui contundent en aquest tema.

El senyor Vilamú reconeix que realment cada informe representa una petita mossegada a l'espai natural. Com a contrapès afirma que afortunadament aquests darrers anys es constata que els

ajuntaments cada vegada tenen més en compte els informes del Consorci, incloent a les llicències municipals les seves consideracions i condicions.

El senyor Germain considera que és important que la protecció de l'espai natural s'inclogui a la cultura dels gestors públics.

El senyor Cahill explica que els informes solen assumir-se pel que fa a les consideracions ambientals mitjançant l'autoritat ambiental.

El senyor Vilamú explica que l'any passat es produí un increment de la població de ratpenats a Can Rabella, amb la qual cosa es constata que el refugi ha guanyat en tranquil·litat protegint-lo amb el control de l'entrada de visitants.

3. Afectacions i actuacions en hàbitats forestals per la sequera: el cas del pi pinyoner (*Pinus pinea*).

El senyor Joan Vilamú explica que en indrets com el Bosc del Marquès de Sentmenat i als entorns immediats del Centre d'Informació s'ha identificat un important contingent de pins assecats, la qual cosa ha impulsat projectes de gestió executats darrerament.

En aquest sentit, presenta la gravació d'un vol de drons abans i després de les actuacions a l'àmbit del Bosc del Marquès de Sentmenat. També mostra imatges al Baixador de Vallvidrera, on s'han tallat als voltants de 300 pins.

El senyor John P. Cahill explica que prèviament es dugueren a terme reunions amb la Generalitat de Catalunya respecte com afrontar la gestió posterior com hàbitats d'interès comunitari dels rodals afectats per sequera en què cal talar força arbres.

La senyora Marisol Felip explica que aquestes actuacions s'han fet en zones concretes, constatant que és molt difícil fer-ho amb caràcter general.

El senyor Vilamú puntualitza que les que ha detallat s'han executat en indrets de molt pas.

El senyor Antonio Gómez explica que si no fos pel risc a les persones no caldria tallar aquests pins. Afegeix el diferent rol que té el bosc a les zones d'obaga i a les zones de solell.

El senyor Santiago Sabaté planteja que en un context de canvi climàtic com el que ens afecta, és important dur a terme un rellevant esforç de comunicació per tal que la ciutadania sigui conscient de les transicions.

El senyor Vilamú detalla la presència de mitjans de comunicació en les actuacions explicades: Catalunya Ràdio, TV3 i BTV. Comenta l'entrevista a tres amb Jordi Vayreda (investigador del CREAL), un periodista i ell mateix. En definitiva, s'ha informat amb caràcter general que es tracta de canvis que aniran a més i que formen part de la dinàmica actual.

Després de les actuacions, el senyor Sabaté comenta que hi ha tres opcions: no intervenir, forçar que torni a generar-se un bosc de pins idèntic al pre-existent o dirigir-lo cap a altres espècies (que és el que s'està fent).

La senyora Felip vol posar en valor el sotabosc.

El senyor Gómez afegeix que tenim la visió a escala de l'ull humà. Al sotabosc hi ha molta riquesa; la humitat és més intensa (briòfits, fongs, líquens, artròpodes,...).

La senyora Felip considera que es tracta d'una problemàtica d'educació i de gestió.

El senyor Gómez reflexiona sobre la importància de les paraules: contraposa els mots "parc" i "espai natural".

La senyora Maria Teresa Mas recorda teories que posen sobre la taula línies d'opinió que plantegen que si no hi hagués bosc hi hauria més aigua als embassaments.

El senyor Robert Savé introdueix el comentari que en un context territorial com el que és propi de Collserola no és adequat plantejar la construcció de cases de fusta.

El senyor Josep Germain explica que pujant des del Baixador de Vallvidrera és perfectament possible no adonar-se de la feina que s'ha dut a terme. Posa en valor el com es fan les coses.

Concreta que el vessant sud ofereix una opció de gestió.

El senyor Sabaté comparteix la idea que quan es volen comunicar coses no senzilles, és molt adequat aprofitar el que va passant per tal d'explicar-ho.

Afegeix que l'aigua que és més constant és la que s'ha infiltrat i per a això cal cercar l'equilibri al bosc.

4. Proposta de l'associació Collserola Sport Respecte Ciclisme (CSRC)

El senyor Joan Vilamú explica que enguany s'ha posat en marxa una taula d'ús públic, a partir del Consell Consultiu, en la que es pretenen tractar de manera específica assumptes d'aquest àmbit. En aquest sentit, per al proper dia 13 de juny s'ha programat una sessió destinada a la normativa.

En aquest context un dels elements més rellevants és el conflicte amb el sector dels ciclistes, liderat per l'associació Collserola Sport Respecte Ciclisme (CSRC). No obstant això, es pretén tractar també d'altres usos.

Aquella entitat, conjuntament amb la Federació Catalana de Ciclisme, presentà un escrit recentment en què es planteja el següent:

"Des de Collserola Sport Respecte i Ciclisme (CSRC) va sol·licitar-se al Consell Consultiu de desembre de 2023 la creació urgent d'un GRUP DE TREBALL per tal d'establir un diàleg efectiu entre els diferents tipus d'usuaris del Parc Natural de Collserola amb l'objectiu final

que aquesta taula faci possible establir les bases per un nou marc regulador dels usos esportius dins del Parc Natural de Collserola.

- L'11 d'abril de 2024 s'entrega aquesta proposta de forma oficial, text que pretén ser una eina a desenvolupar mitjançant el diàleg entre totes les parts per arribar a un punt en comú que satisfaci a totes les entitats interessades i en definitiva a tota la ciutadania.*

- Per garantir que aquests usos esportius dins del Parc Natural de Collserola siguin sostenibles amb el medi natural, cal que el Parc Natural de Collserola garanteixi l'existència de:*

- o Un Grup de Treball.*

- o Una Xarxa de Corriols.*

- o Una Comissió Científica independent d'avaluació i estudi de riscos.*

- o Un Programa d'enginyeria de corriols.*

- o Una APP.*

- Després del procés de debat, el text que surti ha de formar part finalment dins d'una modificació d'urgència del marc normatiu del Parc Natural de Collserola, el conegut PEPNat."*

El senyor Antonio Gómez explica que prohibiria les bicicletes elèctriques dins de qualsevol via del Parc Natural, considera que la justificació pot ser clara.

El senyor John P. Cahill precisa que el principal problema és que les bicicletes van per camins no autoritzats.

La senyora Marisol Felip constata que en ocasions ha vist ciclistes pel bell mig de rieres, cita també el problema que hi ha amb els gossos.

El senyor Vilamú explica que a l'octubre de l'any passat es dugué a terme una acció de control per part de policies locals, la qual cosa implicà una campanya d'amenaçes als polítics responsables i als propis policies.

El senyor Cahill considera que la majoria dels ciclistes es queden als camins autoritzats.

La senyora Felip ho dubta, ja que la presència per corriols i altres indrets és molt freqüent i massiva.

El senyor Gómez refereix que el grau d'erosió als corriols que produeixen les bicicletes amb la pressió de les dues rodes és molt superior a la dels peus de les persones.

El senyor Cahill explica que el desgast dels corriols s'ha estudiat, obtenint uns resultats ambigus. CSRC reclama una xarxa de corriols autoritzada per a l'ús de la bicicleta de muntanya.

El senyor Robert Savé afirma que estan invertint el procés. Pretenen canviar la normativa, incomplint sistemàticament l'actual.

El senyor Cahill recorda que la normativa vigent és de 1992. Amb excepció de les àrees i períodes que es determinin, la pràctica esportiva amb BTT no està admesa als espais PEIN. A la xarxa dinàmica d'ús públic s'admet la circulació sense autorització de bicicletes en camins de més de tres metres.

El senyor Savé té la sensació de sentir-se pressionat cap al seu tema (un ús concret del Parc Natural: el ciclista).

El senyor Josep Germain afirma que aquestes persones usuàries del Parc no venen per gaudir de l'espai natural, no el veuen.

El senyor Gómez cita un estudi respecte aquesta matèria al Pedraforca.

El senyor Cahill cita el treball d'en Guim Ursul pel que fa a Collserola. Considera que manquen estudis sobre impactes al medi.

El senyor Savé comenta l'afectació de les pràctiques ciclistes no permeses sobre els caminadors.

El senyor Cahill afegeix la idea de la manca d'espais tranquils i el perill de la fragmentació que provoquen els corriols.

El senyor Gómez explicita que manquen dades relatives als canvis de vegetació.

El senyor Sabaté posa sobre la taula la problemàtica greu que suposen arreu els gossos deslligats, també la generació de xaragalls en llocs inclinats tendents a la verticalitat. En definitiva, reitera la necessitat de comunicar a la ciutadania.

La senyora Felip pensa que l'espai natural està molt al límit: sequera, usos diversos intensos,...En conclusió, no s'hi poden anar admetent gaires coses més.

El senyor Cahill insisteix en la idea de tancar alguns accessos, també per a usos a peu.

La senyora Felip subratlla la idea que tothom ha de renunciar en favor de l'espai natural.

El senyor Germain hi està totalment d'acord i, en aquest sentit, demana fermesa.

El senyor Antoni Puigarnau explica que les actes i la documentació de les sessions del grup de treball d'ús públic estan a disposició d'aquest Consell Científic Assessor.

5. Resum estudis i seguiments.

Aquest punt no es tracta.

6. Estudi de l'efecte sobre la biodiversitat animal de l'obertura forestal i la pastura silvícola amb rucs a la finca de Can Domènech.

Aquest punt no es tracta.

S'han posat a disposició els documents:

Ortega, E. (2023). Estudi de l'efecte sobre la biodiversitat animal de l'obertura forestal i la pastura silvícola amb rucs a la finca de Can Domènech (Parc Natural de la Serra de

Collserola). Informe tècnic no publicat del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola.

Text i fotografies: Enric Ortega González.

Coordinador: Joan Vilamú Viñas

Efecte de l'obertura forestal per a la silvopastura amb rucs al nord-oest de la Serra de Collserola: colonització per sargantana cuallarga (psammodromus algirus), d'Enric Ortega; Butlletí de la Societat Catalana d'Herpetologia, núm. 30, pàgines 101-109.

7.Torn d'intervencions

No n'hi ha.

En aquest punt, en no haver-hi més assumptes a tractar, el senyor Vilamú dona per finalitzada la reunió i cita les persones assistents per a la propera reunió del Consell Científic Assessor prevista per al novembre de 2024.

EL PRESIDENT

EL SECRETARI

Joan Vilamú Viñas

Antoni Puigarnau Puigarnau